

בדין טומאת ארץ העמים, טו

- יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית, והא רבנן דשמונים שנה גזור! דאמר רב כהנא: כשחלה רבי ישמעאל ברבי יוסי שלחו לו: רבי, אמור לנו שנים ושלשה דברים שאמרת (לנו) משום אביך! שלח להם, כך אמר אבא: מאה ושמונים שנה עד שלא חרב הבית פשטה מלכות הרשעה על ישראל. שמונים שנה עד שלא חרב הבית גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית. ארבעים שנה עד שלא חרב הבית גלתה לה סנהדרין וישבה לה בחנויות. ...
- א. אלא: אתו אינהו גזור אגושא לשרוף, ואאורא ולא כלום, ואתו רבנן דשמונים שנה גזור אאורא לתלות. – למימרא דחדא גזירתא הוה לשריפה? והאמר אילפא: ידיים תחלת גזירתן לשריפה. ידיים הוא דתחלת גזירתן לשריפה, הא מידי אחרינא – לא! –
- ב. אלא: אתו אינהו גזור אגושא – לתלות, ואאורא – ולא כלום. ואתו רבנן דשמונים שנה גזור, אגושא – לשרוף, ואאורא לתלות. – ואכתי, באושא גזור! דתנן: על ששה ספקות שורפין את התרומה: על ספק בית הפרס, ועל ספק עפר הבא מארץ העמים, ועל ספק בגדי עם הארץ, ועל ספק כלים הנמצאין, ועל ספק הרקין, ועל ספק מי רגלי אדם שכנגד מי רגלי בהמה. על ודאי מגען (ועל) +מסורת הש"ס: [שיחזא] + ספק טומאתן שורפין את התרומה. רבי יוסי אומר: אף על ספק מגען ברשות היחיד שורפין. וחכמים אומרים: ברשות היחיד – תולין, ברשות הרבים – מזהרין. ואמר עולא: אלו ששה ספיקות – באושא התקינו! –
- ג. אלא: אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאורא ולא כלום, ואתו רבנן דשמונים שנה גזור: אידי ואידי לתלות. ואתו באושא גזור אגושא – לשרוף, ואאורא – כדקאי קאי.

ג' דינים אפשריים:

0 – לא גזרו ולא כלום

1 – גזרו לתלות

2 – גזרו לשרוף

סעיף ג

גושא	אורא	
1	0	יוסי ויוסי
1	1	פ' שנה
2	1	אושא

סעיף ב

גושא	אורא	
1	0	יוסי ויוסי
2	1	פ' שנה

סעיף א

גושא	אורא	
2	0	יוסי ויוסי
2	1	פ' שנה

מהלך הסוגיא

הקושי בשורה העליונה: הגזירה על גושא לא התחילה בלשרוף (2) אלא בלתלות (1). קושי זה נפתר באפשרות השניה.

קושי בשורה התחתונה: הגזירה על גושא לא הסתיימה אצל רבנן דפ' שנה, אלא אצל חכמי אושא. קושי זה נפתר באפשרות השלישית.

ניתן לראות שההבדלים בין האפשרויות השונות באים לידי ביטוי רק בטור השמאלי, בגזירה על הגושא. נתאר את ההבדלים בטבלה המיוחדת לדין הגושא:

דין הגושא

	סעיף א	סעיף ב	סעיף ג
יוסי ויוסי	2	1	1
פ' שנה	2	2	1
אושא			2

כל אחת מהאפשרויות 'יורדת' דרגה אחת מקודמתה: בסעיף ב השורה העליונה יורדת דרגה, ובסעיף ג השורה האמצעית יורדת דרגה. במילים אחרות ההבדל נעוץ בשאלת תחילת הגזירה של שריפת בגושא: בסעיף א כבר יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן גזרו על כך; בסעיף ב רבנן דפ' שנה גזרו על כך; בסעיף ג רק חכמי אושא גזרו על כך.

אמנם מבחינת מהלך הסוגיא אין צורך לכל הדיון בגושא. הקושיא היתה מה הוסיפו רבנן דפ' שנה על יוסי בן יועזר ויוסי איש צרידה. התירוץ משותף לכל שלושת האפשרויות: באוירא גזרו (לתלות) רק רבנן דפ' שנה. מכל מקום אגב הדיון באוירא הציעה הגמרא גם את הדיון בגושא.

סכום

הגזירה על אוירא התחילה מרבנן דפ' שנה, והיתה רק לתלות, ללא ששונתה לאחר מכן. הגזירה על גושא התחילה אצל יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן, והיתה לתלות, ושונתה רק אצל חכמי אושא שגזרו לשרוף.